Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

6. července 2017*

„Řízení o předběžné otázce — Doprava — Společná pravidla pro provozování leteckých služeb v Unii — Nařízení (ES) č. 1008/2008 — Ustanovení o stanovování cen — Článek 22 odst. 1 — Článek 23 odst. 1 — Informace vyžadované při oznamování cen nabízených veřejnosti — Povinnost uvést skutečnou výši daní, poplatků, přirážek a plateb — Volná tvorba cen — Účtování poplatku za zpracování v případě zrušení rezervace letu cestujícím nebo v případě nenastoupení na palubu — Ochrana spotřebitele“

Ve věci C-290/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) ze dne 21. dubna 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 24. května 2016, v řízení

Air Berlin plc & Co. Luftverkehrs KG

proti

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände -Verbraucherzentrale Bundesverband eV,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda senátu, E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe a C. Lycourgos (zpravodaj), soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: X. Lopez Bancalari, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. března 2017,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Air Berlin plc & Co. Luftverkehrs KG M. Knospem, Rechtsanwalt,

— za Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –Verbraucherzentrale Bundesverband eV P. Wassermannem, Rechtsanwalt,

— za německou vládu K. Stranz a T. Henzem, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi W. Möllsem, K.-P. Wojcikem a F. Wilmanem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: němčina.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 22 odst. 1 a čl. 23 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 ze dne 24. září 2008 o společných pravidlech pro provozování leteckých služeb ve Společenství (Úř. věst. 2008, L 293, s. 3).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Air Berlin plc & Co. Luftverkehrs KG (dále jen „Air Berlin“) a Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (Spolková unie center a sdružení na ochranu spotřebitele, dále jen „Bundesverband“) ve věci žaloby na zdržení se jednání, kterou podala Bundesverband proti praktikám společnosti Air Berlin týkajícím se zobrazování cen a všeobecných obchodních podmínek uvedených na její internetové stránce.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 93/13/EHS

3 Článek 3 odst. 1 a 2 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288) stanoví:

„1. Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Ujednání je vždy považováno za nesjednané individuálně, jestliže bylo sepsáno předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah ujednání, zejména v souvislosti se smlouvou uzavíranou adhezním způsobem.

[…]“

4 Podle čl. 6 odst. 1 této směrnice „[č]lenské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání“.

Nařízení č. 1008/2008

5 Podle bodu 16 odůvodnění nařízení č. 1008/2008:

„Zákazníci by měli mít možnost účinně srovnávat ceny leteckých služeb různých leteckých společností. Proto by vždy měla být udávána konečná cena, kterou má zákazník za letecké služby ze Společenství zaplatit, včetně všech daní a poplatků. […]“

6 Článek 2 tohoto nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[…]

18) ‚leteckými tarify' ceny vyjádřené v eurech nebo v národní měně, které se platí leteckým dopravcům, jejich zástupcům nebo jiným prodejcům letenek za přepravu cestujících a jakékoliv podmínky pro použití těchto cen, včetně odměn a podmínek nabízených zástupcům a jiným pomocným službám;

[…]"

7 Článek 22 uvedeného nařízení, nadepsaný „Volná tvorba cen", v odstavci 1 stanoví:

„Aniž je dotčen čl. 16 odst. 1, stanovují letečtí dopravci Společenství a na základě vzájemnosti letečtí dopravci třetích zemí letecké tarify a letecké sazby pro letecké služby uvnitř Společenství volně."

8 Článek 23 téhož nařízení, nadepsaný „Informace a zákaz diskriminace", v odstavci 1 stanoví:

„Letecké tarify a letecké sazby za letecké služby z letiště nacházejícího se na území členského státu, na nějž se vztahuje Smlouva, které jsou dostupné veřejnosti, musí obsahovat při nabídce nebo zveřejnění v jakékoliv podobě, včetně prostřednictvím internetu, použitelné podmínky. Konečná cena, jež má být zaplacena, musí být vždy uvedena a zahrnuje použitelný letecký tarif nebo leteckou sazbu, jakož i všechny uplatnitelné daně, poplatky, přirážky a platby, jež jsou nevyhnutelné a předpokládané v okamžiku zveřejnění. Kromě konečné ceny se uvedou alespoň tyto údaje:

a) letecký tarif nebo letecká sazba;

b) daně;

c) letištní poplatky a

d) další poplatky, přirážky nebo platby, jež souvisí například s bezpečností nebo palivem,

pokud položky uvedené v [čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. b), c) a d)] byly připočteny k leteckému tarifu nebo letecké sazbě. Volitelné příplatky se sdělují jasným, průhledným a jednoznačným způsobem na počátku každé rezervace a cestující je přijímají na základě projevu vůle."

Německé právo

9 Ustanovení § 307 odst. 1 a 2 Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník), ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v původním řízení, (dále jen „BGB"), stanoví:

„(1) Ustanovení uvedená ve všeobecných obchodních podmínkách jsou neplatná, pokud smluvního partnera uživatele těchto podmínek nepřiměřeně znevýhodňují v rozporu se zásadou dobré víry. […]

(2) V případě pochybností se o nepřiměřené znevýhodnění jedná tehdy, jestliže ustanovení

1. není slučitelné s hlavními myšlenkami zákonné úpravy, od níž se odchyluje, nebo

2. omezuje podstatná práva nebo povinnosti, jež vyplývají z povahy smlouvy, takovým způsobem, že je ohroženo dosažení účelu smlouvy."

Spor v původním řízení a předběžné otázky

10 Dne 26. dubna 2010 provedla Bundesverband na internetové stránce společnosti Air Berlin zkušební rezervaci jednosměrného letu s odletem z letiště Berlín-Tegel (Německo) a s příletem do Kolína nad Rýnem (Německo). V prvním kroku rezervace se zobrazila tabulka se seznamem možných leteckých spojení za různé ceny. Po vybrání jednoho z leteckých spojení se v tabulce obsahující různé položky a jejich cenu zobrazila mimo jiné částka ve výši 3 eur jako „daně a poplatky“. Při další zkušební rezervaci, kterou Bundesverband provedla na stejné internetové stránce dne 20. června 2010, se za zpáteční let s odletem z Berlín-Tegel a příletem do Frankfurtu nad Mohanem (Německo) objevila jako „daně a poplatky“ částka 1 euro.

11 Podle Bundesverband byly částky daní a poplatků, tak jak byly uvedeny na internetové stránce společnosti Air Berlin, příliš nízké v porovnání s částkami, které letecká společnost podle tarifů letištních poplatků dotyčných letišť skutečně platí, a byly proto způsobilé uvést spotřebitele v omyl. Vzhledem k tomu, že Bundesverband měla za to, že toto zobrazování bylo v rozporu s čl. 23 odst. 1 třetí větou nařízení č. 1008/2008, podala k Landgericht Berlin (zemský soud v Berlíně, Německo) žalobu, kterou se domáhala zdržení se této praktiky.

12 V rámci téže žaloby napadla Bundesverband rovněž legalitu ujednání uvedeného v bodě 5.2 všeobecných obchodních podmínek společnosti Air Berlin, které jsou přístupné na internetové stránce této společnosti (dále jen „všeobecné obchodní podmínky“), které stanoví, že společnost Air Berlin vybírá částku ve výši 25 eur jako poplatek za zpracování za rezervaci a cestujícího z částky, která má být vrácena cestujícímu, pokud nenastoupil na let nebo pokud svoji rezervaci zrušil. Bundesverband vysvětlila, že toto ujednání je v rozporu s § 307 BGB, neboť nepřiměřeně znevýhodňuje smluvní partnery letecké společnosti. Dodala, že za splnění zákonné povinnosti nesmí společnost Air Berlin požadovat zaplacení samostatného poplatku.

13 Landgericht Berlin (zemský soud v Berlíně) vyhověl žalobě Bundesverband a pod hrozbou sankcí uložil společnosti Air Berlin, aby se zdržela při zobrazování cen letů na své internetová stránce uvádění pod označením „daně a poplatky“ částek, které neodpovídají částkám, jež tato letecká společnost musí skutečně zaplatit, a dále, aby ze svých všeobecných obchodních podmínek vypustila bod 5.2.

14 Vzhledem k tomu, že odvolání, které společnost Air Berlin podala ke Kammergericht Berlin (vrchní zemský soud v Berlíně, Německo), bylo zamítnuto, podala tato letecká společnost opravný prostředek „Revision“ k Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo).

15 Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) se zaprvé zamýšlí nad tím, jak je nutno vykládat čl. 23 odst. 1 třetí větu nařízení č. 1008/2008. S ohledem na judikaturu Soudního dvora má totiž tento soud pochybnosti, pokud jde o soulad zobrazování cen na internetové stránce společnosti Air Berlin s požadavky stanovenými tímto ustanovením.

16 Zadruhé žádá uvedený soud o vysvětlení, pokud jde o výklad čl. 22 odst. 1 tohoto nařízení, za účelem určení, zda pravidlo stanovené v tomto ustanovení, podle něhož letečtí dopravci stanovují letecké tarify a letecké sazby pro letecké služby uvnitř Unie volně, je způsobilé odůvodnit, že prostřednictvím všeobecných obchodních podmínek společnosti Air Berlin jsou od cestujících, kteří nenastoupili na let nebo kteří zrušili svou rezervaci, vybírány samostatné poplatky.

17 Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 23 odst. 1 třetí věta nařízení č. 1008/2008 vykládán v tom smyslu, že letečtí dopravci musí při zveřejnění svých leteckých tarifů uvést skutečnou výši daní, letištních poplatků a dalších poplatků, přirážek nebo plateb uvedených v písmenech b) až d), a nesmí je proto částečně zahrnout do svých leteckých tarifů podle písmene a) tohoto ustanovení?

2) Musí být čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1008/2008 vykládán v tom smyslu, že brání použití vnitrostátní právní úpravy týkající se všeobecných obchodních podmínek, která má svůj základ v unijním právu a podle které nelze zákazníkům, kteří nenastoupili na let nebo zrušili svoji rezervaci, účtovat samostatný poplatek za zpracování?“

K předběžným otázkám

K první otázce

18 Svou první otázkou se předkládající soud táže, zda čl. 23 odst. 1 třetí věta nařízení č. 1008/2008 musí být vykládán v tom smyslu, že letečtí dopravci musí při zveřejnění svých leteckých tarifů uvést skutečnou výši daní, letištních poplatků, jakož i dalších poplatků, přirážek nebo plateb, které jsou uvedeny v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. b) až d) tohoto nařízení, a nemohou je proto částečně zahrnout do leteckého tarifu uvedeného v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. a) tohoto nařízení.

19 Článek 23 odst. 1 druhá věta nařízení č. 1008/2008 stanoví, že při zveřejnění leteckého tarifu a letecké sazby, včetně prostřednictvím internetu, „[k]onečná cena, jež má být zaplacena, musí být vždy uvedena a zahrnuje použitelný letecký tarif nebo leteckou sazbu, jakož i všechny uplatnitelné daně, poplatky, přirážky a platby, jež jsou nevyhnutelné a předpokládané v okamžiku zveřejnění“. Článek 23 odst. 1 třetí věta tohoto nařízení stanoví, že kromě konečné ceny se uvedou letecký tarif nebo letecká sazba, jakož i daně, letištní poplatky a další poplatky, přirážky nebo platby, jež souvisí například s bezpečností nebo palivem, pokud tyto položky byly připočteny k leteckému tarifu nebo letecké sazbě.

20 Podle společnosti Air Berlin nejsou letečtí dopravci povinni zveřejňovat zvlášť výši daní, letištních poplatků, jakož i dalších poplatků, přirážek nebo plateb, které jsou uvedeny v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. b) až d) nařízení č. 1008/2008, v případě, že jsou tyto položky zahrnuty v leteckém tarifu, který je uveden v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. a) tohoto nařízení. Společnost Air Berlin má totiž za to, že pouze konečná cena je rozhodující pro to, aby zákazníkovi umožnila porovnat různé ceny nabízené leteckými dopravci.

21 Bundesverband, německá vláda a Evropská komise tvrdí, že čl. 23 odst. 1 třetí věta nařízení č. 1008/2008 ukládá leteckým dopravcům povinnost uvádět výši různých složek konečné ceny.

22 Je třeba připomenout, že pro výklad ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (rozsudek ze dne 19. července 2012, ebookers.com Deutschland, C-112/11, EU:C:2012:487, bod 12 a citovaná judikatura).

23 Ze znění čl. 23 odst. 1 třetí věty nařízení č. 1008/2008 vyplývá, že povinností uvést alespoň letecký tarif, jakož i daně, letištní a další poplatky, přirážky nebo platby, pokud byly tyto položky připočteny k leteckému tarifu, se doplňuje povinnost uvést konečnou cenu vyplývající z čl. 23 odst. 1 druhé věty tohoto nařízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. ledna 2015, Air Berlin, C-573/13, EU:C:2015:11, bod 44).

24 Proto v rozporu s tím, co tvrdí společnost Air Berlin zejména s odkazem na bod 16 odůvodnění nařízení č. 1008/2008, by letecký dopravce, který by se omezil na uvedení konečné ceny, nesplnil požadavky čl. 23 odst. 1 třetí věty tohoto nařízení, protože tyto požadavky ukládají povinnost uvést výši různých položek, z nichž je tato cena složena.

25 Tento závěr není zpochybněn argumentem společnosti Air Berlin, podle něhož samotné znění čl. 23 odst. 1 třetí věty nařízení č. 1008/2008 ukládá leteckým dopravcům povinnost upřesnit položky, které jsou uvedeny v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. b) až d) tohoto nařízení, pouze tehdy, „pokud [tyto] položky […] byly připočteny k leteckému tarifu“, a ne tehdy, pokud byly v uvedeném tarifu zahrnuty.

26 Článek 2 bod 18 nařízení č. 1008/2008, který definuje pojem „letecký tarif“, totiž neuvádí daně, letištní poplatky, další poplatky, přirážky nebo platby jakožto položky zahrnuté v uvedeném tarifu. Z toho vyplývá, že letečtí dopravci nemohou do leteckého tarifu zahrnout tyto položky, které mají povinnost uvést podle čl. 23 odst. 1 třetí věty písm. a) tohoto nařízení.

27 V rozporu s tím, co rovněž tvrdí společnost Air Berlin, by takovýto výklad čl. 23 odst. 1 třetí věty nařízení č. 1008/2008 nevedl k tomu, že by toto ustanovení zbavil jeho smyslu. Část věty „pokud položky uvedené v [čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. b) až d)] byly připočteny k leteckému tarifu“ má totiž zjevně za cíl rozlišit případ, kdy se letečtí dopravci rozhodnou tyto položky přenést na své zákazníky, od případu, kdy se rozhodnou, že je ponesou sami, přičemž povinnost uvést uvedené položky existuje pouze v prvním případě.

28 Z výše uvedeného vyplývá, že různé položky, které tvoří konečnou cenu, jež má být zaplacena, které jsou uvedeny v čl. 23 odst. 1 třetí větě nařízení č. 1008/2008, musí být vždy oznámeny zákazníkovi, a to ve výši, v níž se podílí na této konečné ceně.

29 Tento výklad je potvrzen přezkoumáním jak cílů sledovaných právní úpravou, jejíž je ustanovení dotčené v původním řízení součástí, tak i jejího kontextu.

30 Článek 23 odst. 1 nařízení č. 1008/2008 má za cíl zajistit zejména informovanost a transparentnost, pokud jde o ceny za letecké služby z letiště nacházejícího se na území členského státu, a přispět tedy k zajištění ochrany zákazníka využívajícího tyto služby. V tomto ohledu stanoví povinnosti poskytnout informace a zajistit transparentnost, pokud jde zejména o podmínky použitelné na letecké tarify, konečnou cenu, jež má být zaplacena, letecký tarif a nevyhnutelné a předpokládané složky ceny, které se k němu přičítají, jakož i volitelné příplatky související se službami, které doplňují samotnou leteckou službu (rozsudek ze dne 18. září 2014, Vueling Airlines, C-487/12, EU:C:2014:2232, bod 32).

31 Cíle poskytnout informace a zajistit transparentnost cen by přitom nebylo dosaženo, pokud by čl. 23 odst. 1 třetí věta nařízení č. 1008/2008 měl být vykládán tak, že leteckým dopravcům dává na výběr, zda daně, letištní poplatky, další poplatky, přirážky a platby zahrnou do leteckého tarifu, nebo zda tyto různé položky uvedenou samostatně.

32 Odlišný výklad čl. 23 odst. 1 třetí věty nařízení č. 1008/2008 by ostatně mohl zbavit toto ustanovení jakéhokoli užitečného účinku. Na straně jedné by totiž částečné zahrnutí položek uvedených v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. b) až d) nařízení č. 1008/2008 do leteckého tarifu vedlo k tomu, že by se uváděly pouze částky bez vztahu k realitě. Na straně druhé by úplné zahrnutí těchto položek do leteckého tarifu vedlo k tomu, že částka uvedená jako letecký tarif by se mohla rovnat konečné ceně, jež má být zaplacena. Povinnost uvést konečnou cenu, jež má být zaplacena, je však stanovena již v čl. 23 odst. 1 druhé větě tohoto nařízení.

33 Konečně je třeba přezkoumat argument společnosti Air Berlin, podle něhož není možné uvést skutečné částky za tyto položky, které jsou uvedeny v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. c) a d) nařízení č. 1008/2008, protože v okamžiku rezervace letu nejsou známy.

34 V této souvislosti je třeba uvést, že při koupi letenky musí zákazník zaplatit konečnou, a nikoli předběžnou cenu. Pokud tedy výše určitých poplatků nebo určitých přirážek nebo plateb, jež souvisí například s palivem, může být, jak tvrdí společnost Air Berlin, přesně známa až poté, co se let uskutečnil, a někdy dokonce až několik měsíců po tomto letu, výše daní, letištních poplatků a dalších

poplatků, přirážek a plateb, které jsou uvedeny v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. b) až d) nařízení č. 1008/2008, které má zákazník zaplatit, odpovídá odhadu, který provedl letecký dopravce v okamžiku rezervace letu.

35 V tomto smyslu čl. 23 odst. 1 druhá věta nařízení č. 1008/2008 ostatně stanoví, že konečná cena, jež má být zákazníkem zaplacena, zahrnuje kromě leteckého tarifu nebo letecké sazby všechny uplatnitelné daně, poplatky, přirážky a platby, jež jsou „předpokládané v okamžiku zveřejnění“.

36 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět, že čl. 23 odst. 1 třetí věta nařízení č. 1008/2008 musí být vykládán v tom smyslu, že letečtí dopravci musí při zveřejnění svých leteckých tarifů samostatně uvést částky, které mají zákazníci zaplatit z titulu daní, letištních poplatků, jakož i dalších poplatků, přirážek a plateb, které jsou uvedeny v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. b) až d) tohoto nařízení, a nemohou proto tyto položky, ani částečně, zahrnout do leteckého tarifu uvedeného v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. a) tohoto nařízení.

K druhé otázce

37 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1008/2008 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby použití vnitrostátní právní úpravy, kterou se provádí směrnice 93/13, mohlo vést k tomu, že bude za neplatné prohlášeno ujednání, které je uvedeno ve všeobecných obchodních podmínkách a které umožňuje účtovat samostatné paušální poplatky za zpracování zákazníkům, kteří nenastoupili na let nebo zrušili svoji rezervaci.

38 Předkládající soud má za to, že bod 5.2 všeobecných obchodních podmínek, který stanoví poplatek 25 eur za cestujícího a rezervaci jako poplatek za zpracování v případě zrušení rezervace letu s úsporným tarifem nebo pro případ nenastoupení na palubu takovéhoto letu, nepřiměřeně znevýhodňuje zákazníky společnosti Air Berlin a je podle § 307 odst. 1 BGB neplatný.

39 Předkládající soud rovněž upřesňuje, že § 307 odst. 1 první větou a § 307 odst. 2 bodem 1 BGB byl do německého práva proveden čl. 3 odst. 1 a čl. 6 odst. 1 první část první věty směrnice 93/13.

40 Společnost Air Berlin v této souvislosti ve svém písemném vyjádření tvrdí, že německé prvostupňové a odvolací soudy vycházely ve svých závěrech, že ujednání uvedené v bodě 5.2 všeobecných obchodních podmínek je zneužívající, výlučně z vnitrostátního práva, a nikoli z unijního práva.

41 Je třeba připomenout, že v rámci řízení o předběžné otázce je Soudní dvůr oprávněn výlučně k tomu, aby se vyslovil k výkladu nebo platnosti unijního práva s ohledem na skutkovou a právní situaci, jak je popsána předkládajícím soudem, a poskytl tomuto soudu skutečnosti potřebné pro vyřešení sporu, který mu byl předložen (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. dubna 2017, A-Rosa Flussschiff, C-620/15, EU:C:2017:309, bod 35).

42 Za těchto podmínek je třeba při odpovědi na druhou předběžnou otázku vycházet z premisy předkládajícího soudu, podle níž se vnitrostátní právní úprava na ochranu spotřebitele před zneužívajícími obchodními praktikami, konkrétně § 307 BGB, na základě níž je ujednání uvedené v bodě 5.2 všeobecných obchodních podmínek považováno předkládajícím soudem za zneužívající, opírá o unijní právo, protože tato právní úprava provádí směrnici 93/13.

43 Předkládající soud si klade otázku, zda je nutno s ohledem na rozsudek ze dne 18. září 2014, Vueling Airlines (C-487/12, EU:C:2014:2232), vycházet z toho, že volná tvorba leteckých tarifů, kterou leteckým dopravcům přiznává čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1008/2008, brání tomu, aby se vnitrostátní právní úprava, kterou se provádí unijní právo v oblasti ochrany spotřebitele, použila na takovéto ujednání.

44 Aniž by bylo nutno rozhodnout o otázce, zda paušální poplatky za zpracování, které stanoví ujednání uvedené v bodě 5.2 všeobecných obchodních podmínek, spadají pod pojem „letecký tarif“ ve smyslu nařízení č. 1008/2008, a následně, zda se na toto ujednání může vztahovat volná tvorba cen zakotvená v čl. 22 odst. 1 tohoto nařízení, je třeba zdůraznit, že účelem směrnice 93/13 je podle jejího čl. 1 odst. 1 sblížit ustanovení členských států týkající se zneužívajících ujednání ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zboží nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem. Jedná se tedy o obecnou směrnici na ochranu spotřebitele, která má být používána ve všech odvětvích hospodářské činnosti. Cílem této směrnice není omezovat volnou tvorbu cen leteckých dopravců, nýbrž uložit členským státům, aby stanovily mechanismus zajišťující přezkoumání případné zneužívající povahy každého smluvního ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, za účelem ochrany, kterou je nutné poskytnout spotřebiteli z důvodu, že se nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu zboží nebo poskytovateli služeb jak z hlediska vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. února 2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 51 a citovaná judikatura).

45 V této souvislosti by bylo možné připustit nepoužitelnost uvedené směrnice v oblasti leteckých služeb, kterou upravuje nařízení č. 1008/2008, pouze tehdy, pokud by to jasně stanovila ustanovení tohoto nařízení. Ani znění článku 22 uvedeného nařízení č. 1008/2008, který se týká volné tvorby cen, ani znění ostatních ustanovení uvedeného nařízení, však nedovolují takovýto závěr vyvodit, přestože směrnice 93/13 již byla v době přijetí tohoto nařízení v platnosti.

46 Ani z cíle sledovaného článkem 22 odst. 1 nařízení č. 1008/2008 nelze vyvodit, že by smlouvy o letecké dopravě nepodléhaly požadavku respektovat obecná pravidla, která spotřebitele chrání před zneužívajícími ujednáními.

47 V této souvislosti Komise správně uvádí, že volná tvorba cen stanovená v článku 22 nařízení č. 1008/2008 je výsledkem postupného omezování kontroly cen, která je prováděna členskými státy, za účelem otevření tohoto odvětví hospodářské soutěži. Jak uvedl generální advokát Y. Bot v bodě 27 svého stanoviska ve věci Vueling Airlines (C-487/12, EU:C:2014:27), cílem liberalizace leteckého trhu bylo dosáhnout větší diverzifikace nabídky a nižších tarifů ve prospěch spotřebitelů. Nařízení Rady (EHS) č. 2409/92 ze dne 23. července 1992 o tarifech a sazbách za letecké služby (Úř. věst. 1992, L 240, s. 15; Zvl. vyd. 07/01, s. 427), zrušené nařízením č. 1008/2008, tak ve svém bodu 5 odůvodnění uvádělo, že je vhodné „završit volnou tvorbu tarifů odpovídajícím zajištěním ochrany zájmů uživatelů a odvětví“.

48 Rozsudek ze dne 18. září 2014, Vueling Airlines (C-487/12, EU:C:2014:2232), nemůže vést k jinému závěru. V uvedeném rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1008/2008 brání takové právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v uvedené věci, jejímž cílem je uložit leteckým dopravcům za všech okolností povinnost přepravit odbavená zavazadla cestujícího, aniž by za tuto přepravu bylo možné požadovat jakýkoli příplatek. Soudní dvůr naproti tomu neuvedl, že by volná tvorba cen obecně bránila použití všech pravidel na ochranu spotřebitele. Právě naopak, Soudní dvůr uvedl, že aniž je dotčeno uplatnění zejména pravidel stanovených v oblasti ochrany spotřebitele, unijní právo nebrání tomu, aby členské státy upravovaly aspekty týkající se smlouvy o letecké dopravě zejména s cílem chránit spotřebitele proti zneužívajícím praktikám, pod podmínkou, že nedojde k zpochybnění ustanovení nařízení č. 1008/2008 o stanovování cen (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. září 2014, Vueling Airlines, C-487/12, EU:C:2014:2232, bod 44).

49 Z uvedeného rozsudku tedy není možné vyvodit, že čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1008/2008 brání použití vnitrostátní právní úpravy, která provádí ustanovení unijního práva v oblasti ochrany spotřebitele, jako jsou ustanovení směrnice 93/13.

50 Z výše uvedených úvah vyplývá, že volná tvorba cen pro letecké služby uvnitř Unie, která je zakotvena v čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1008/2008, nemůže bránit použití takovéto vnitrostátní právní úpravy na ujednání ve smlouvách v letecké dopravě.

51 Opačná odpověď by vedla k tomu, že by spotřebitelé byli zbaveni práv, která pro ně v oblasti tvorby cen za letecké služby vyplývají ze směrnice 93/13, a umožnila by, že by letečtí dopravci mohli bez jakékoli kontroly zahrnovat do svých smluv uzavíraných s cestujícími zneužívající ujednání týkající se tvorby cen.

52 S ohledem na výše uvedené je třeba na druhou otázku odpovědět, že čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1008/2008 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby použití vnitrostátní právní úpravy, kterou se provádí směrnice 93/13, mohlo vést k tomu, že bude za neplatné prohlášeno ujednání, které je uvedeno ve všeobecných obchodních podmínkách a které umožňuje účtovat samostatné paušální poplatky za zpracování zákazníkům, kteří nenastoupili na let nebo zrušili svoji rezervaci.

K nákladům řízení

53 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) **Článek 23 odst. 1 třetí věta nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 ze dne 24. září 2008 o společných pravidlech pro provozování leteckých služeb ve Společenství musí být vykládán v tom smyslu, že letečtí dopravci musí při zveřejnění svých leteckých tarifů samostatně uvést částky, které mají zákazníci zaplatit z titulu daní, letištních poplatků, jakož i dalších poplatků, přirážek a plateb, které jsou uvedeny v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. b) až d) tohoto nařízení, a nemohou proto tyto položky, ani částečně, zahrnout do leteckého tarifu uvedeného v čl. 23 odst. 1 třetí větě písm. a) tohoto nařízení.**

2) **Článek 22 odst. 1 nařízení č. 1008/2008 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby použití vnitrostátní právní úpravy, kterou se provádí směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, mohlo vést k tomu, že bude za neplatné prohlášeno ujednání, které je uvedeno ve všeobecných obchodních podmínkách a které umožňuje účtovat samostatné paušální poplatky za zpracování zákazníkům, kteří nenastoupili na let nebo zrušili svoji rezervaci.**

Podpisy